

צידת חרקים

ביצה לו ע"א

תא שמע פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד. והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות? הכא במאי עסקינן דאית ביה כו'.
 רש"י

רש"י

חלונות יש בדפנותיה ואף על פי שמכסה את פיה אינן ניצודין אם לא יכסה גם החלונות.

תוספות

פירש הר"ר משה מאייבר"א דלר"ש נמי מיירי שיש חור קטן בכוורת אך אינו נראה וא"כ לא הוי פסיק רישיה ולא ימות ולר"ש מותר. ורבי יהודה דאסר אפילו דבר שאינו מתכוין בעי חור גדול שיהא נראה לדבורים לצאת מן הכוורת.

טור סימן שטז

זבובים אף על פי שאין במינן ניצוד אסור לצודן. לכן כתב בעל התרומות שאסור לנעול בשבת התיבה שיש בה זבובים אלא יתן סכין או שום דבר בין הכיסוי לתיבה בענין שיוכלו לצאת משם. ונ"ל שא"צ לדקדק בזה שאין הזבובים נצודין בתיבה שאם בא לפתוח התיבה וליטלם יברחו ולא דמי לדבורים בכוורת דקתני פורסין המחצלת ע"ג כוורת ובלבד שלא יכוין לצוד כי הכוורת קטנה היא והדבורים ניצודין בה ועוד דבכוורת גופה קתני ובלבד שלא יכוין לצוד אלמא כי לא מכוין שרי.

בית יוסף

מה שרצה רבינו לדחות דברי בעל התרומה מדקתני ובלבד שלא יכוין לצוד אלמא כי לא מכוין שרי אין בדיחוי זה ממש שכבר נתבאר דבעינן נמי שלא יהו ניצודין בהכרח כי היכי דלא ליהו פסיק רישיה. ומה שחילק בין כוורת לתיבה משום דכוורת קטנה היא א"כ אף אנו נחלק בין תיבה קטנה לגדולה וא"כ נתת דבריך לשיעורים דבכוורת נמי איכא רברבי ואיכא זוטרי. אלא אם יש לדחות דברי בעל התרומה כך יש לדחות כי דבורים בכוורת הוא מקום שהם ניצודים בו והוי כמכניס אריה לגרזקי שלו. אבל זבובים בתיבה וכוורת אינו מקום צידתם אפשר שלא נחשבים ניצודים עד שיתפסם בידו. או יש לומר שלא אסר רבי שמעון לפרוס מחצלת על הכוורת בפסיק רישיה אלא בדבורים שבמינן ניצוד אבל זבובים שאין במינן ניצוד כל שאינו מתכוין מותר ואף על פי שפסיק רישיה הוא. ומכל מקום כיון שיצא מפיו של בעל התרומה וכתבו המרדכי ולא ראינו מי שחולק, מי יקל ראשו שלא לחוש לדבריהם.

הלכה

שולחן ערוך סימן שטז

ג. כל שבמינו נצוד, חייב עליו; אין במינו נצוד, פטור אבל אסור. הלכך, זבובים אף על פי שאין במינו נצוד, אסור לצודן. רמ"א – ולכן יש לזהר שלא לסגור תיבה קטנה, או לסתום כלים קטנים זו בצד, להוי פסיק רישיה שילודו קס. ויש מקילין במקום שאם יפתח הכלי ליטלם משם, יברחו.

ד. פורסין מחצלת ע"ג הכוורת ובלבד שלא יכוין לצוד, וגם הוא בענין שאינו מוכרח שיהיו נצודים, כי היכי דלא להוי פסיק רישיה.

משנה ברורה - תיבה גדולה מותר גם לרמ"א.

הב"ח פסק להחמיר כדעה הראשונה ברמ"א, וכן המ"א כתב שכן עיקר וע"כ יש לראות להפריח הזבובים. ועיין בט"ז שהכריע שמכיון שהפריח הזבובים שראה בעיניו שוב אין צריך לעיין ולדקדק אולי יש שם עוד איזה זבובים, כיון שזה ספק פסיק רישיה במילתא דרבנן שהוא דבר שאין במינו ניצוד אין להחמיר כל כך.

ביאור הלכה - הנה הט"ז חידש כאן דבר חדש בענין פסיק רישיה והוא. דכשם דהיכא דמספקא לן אם יעשה האיסור או לא אמרינן דבר שאינו מתכוין מותר לר"ש כגון בגרירת מטה כסא וספסל דספק הוא אם יעשה חריץ ע"י הגרירה כמו כן ה"ה היכא דמספקא לן אם יש איסור בהמעשה שעושה והוא אינו מתכוין להאיסור נמי מותר לר"ש ולכן מותר בנעילת התיבה דשמא אין בה עתה זבובים ולולא דבריו הסברא להיפוך דאם האיסור יעשה בודאי ע"י המעשה [היינו הנעילה] אך ספק הוא אם יש כאן איסור [היינו דבר הניצוד] הו"ל ספיקא דאורייתא ושם בגרירה שאני דמספקא לן על דבר אחר היינו חריץ הנסבב ע"י פעולתו ולכך מותר דבר שאינו מתכוין דאפשר שלא יעשה חריץ משא"כ בענינו דספק הוא על עצם הנעילה אם יש בזה מעשה צידה הוי כשאר ספיקא דאורייתא. ובענינו אנו דנין על הפעולה שעושה עכשיו והדבר תלוי בספק דלשעבר אם עושה בזה מעשה איסור דהיינו אם יש שם דבר הניצוד או לא. הוא כשאר ספיקא. ובענינו לענין זבובים אין נ"מ בזה דהכא בלא"ה אינו אלא איסור דרבנן דהו"ל דבר שאין במינו ניצוד וא"כ הוא ספיקא דרבנן ונפק"מ בעלמא היכא דהוא ספיקא דאורייתא כגון שרוצה לנעול הדלת ומספקא ליה אם יש שם צבי וכדומה שנכנס מתחלה לתוכו אפשר דהוא בכלל ספיקא דאורייתא אף שאינו מכוין להצידה. [ע"ע רע"א על שו"ע יו"ד סימן פז סעיף ו ברמ"א] אם יש בהתיבה אוכלים ומשקים דבודאי לא ניחא ליה הזבובים שיטנפו את האוכלין הוא פ"ר דלא ניחא ליה אין להחמיר אם הפריח הזבובים שראה.

אחרונים

שו"ת יחווה דעת חלק ב סימן מו - מרן השמיט דברי ספר התרומה, וי"ל שחזר בו בשו"ע ממה שחשש לדבריהם בבית יוסף. כי דעת מרן השלחן ערוך להתיר בפסיק רישיה דלא ניחא ליה באיסור דרבנן.

שש"כ – קופסה שיש בה זבובים אסור לסוגרה לגמרי עד שיפריח הזבובים שרואה, וכן מותר לסגור אם יש ספק אם יש זבובים.